

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ
ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ
УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (НІМЕЧЧИНА)
РАДА СТАЛИХ ІННОВАЦІЙ (США)
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ТА НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВИЙ РОЗВИТОК: ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ

IV МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

15 грудня 2023 року

Львів-Торунь
Liha-Pres
2023

Організаційний комітет:

Голова – Бондар О.І. – доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління.

Галушкіна Т.П. – доктор економічних наук, професор кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, заслужений економіст України, науковий редактор журналу «Зелена економіка», науковий координатор конференції.

Бутрим О.В. – доктор економічних наук, завідувач кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління.

Веклич О.О. – доктор економічних наук, професор кафедри зеленої економіки ДЕА.

Заруба Д.В. – перший заступник голови Державної екологічної інспекції України.

Berezovska Yulia – президент Ради сталих інновацій (Сан-Франциско, США)

Kyi Myroslaw – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедрою менеджменту Українського Вільного Університету (Мюнхен, Німеччина)

Stadnicki Jerzy – доктор економічних наук, професор кафедри управління та організації Технологічного університету Кельце (Польща)

Головко О.П. – кандидат економічних наук, директор Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.

Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: порядок З 48 денний для України: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 грудня 2023 р.). – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. – 188 с.

ISBN 978-966-397-337-1

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: порядок денний для України» (15 грудня 2023 року, м. Київ), у яких розглядаються нагальні проблеми формування національної політики зеленого зростання економіки України відповідно до сучасних глобальних викликів та загроз із врахуванням міжнародних та вітчизняних тенденцій і реалій використання інноваційних інструментів забезпечення низьковуглецевого розвитку в секторальному та територіальному зрізі за умов повоєнного часу.

330.341.42(062.552)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бондар О. І., Галушкіна Т. П., Тафтай В. В.

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

ТА ЗЕЛЕНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ7

Jerzy Stadnicki

ІМПУЛЬС ДЛЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ:

ВИРОБНИЦТВО БЛАГ ЗА ТЕХНОЛОГІЯМИ 3D-ДРУКУ11

Боцула О. І., Головіна О. Л.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ЛІСОКОРИСТУВАННЯ

НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....16

Olena Gorlova

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEMS

AS THE PREREQUISITES FOR THE SUCCESSFUL DEVELOPMENT

OF THE GREEN ECONOMY20

Дребот О. І., Дишлик В. Р.

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВУГЛЕЦЕВОГО ФЕРМЕРСТВА24

Zinaida Zhyvko, Yuliia Borutska, Svitlana Rodchenko

FUTURE FUNCTIONING OF AGRITOURISM CLUSTERS

IN LVIV REGION27

Капраль А. Р.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....30

Літвак О. А.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА В УКРАЇНІ

В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ33

Мартинюк М. П.

ПОЛІТИКА «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСЕКТОРУ

ТА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....37

Оганісян А.

РОЗВИТОК ВУГЛЕЦЕВОГО ФЕРМЕРСТВА –

ЗАПОРУКА ПРИСКОРЕННЯ ПЕРЕХОДУ ДО «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ.....41

Савчук С. С.

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ

НАК «НАФТОГАЗ»45

Улько Є. М.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ

СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ЗЕМЕЛЬНИХ (ГРУНТОВИХ)

РЕСУРСІВ УКРАЇНИ50

Хондак І. І. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ ДО ТА ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	54
--	----

СЕКЦІЯ 2. СТРАТЕГІЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЕКОЛОГІЧНА РЕПАРАЦІЯ

Бондаренко О. Є. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ЗАПОДІЯНИХ УКРАЇНІ РОСІЙСЬКОЮ АГРЕСІЄЮ	57
--	----

Захаров Д. С. СТРАТЕГІЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ МІСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ЕКОЛОГІЗАЦІЯ.....	61
---	----

Калініченко Д. Ю. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.....	65
--	----

Кондратюк О. І. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ПІСЛЯВОЄННІ РЕПАРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ВИКЛИК ТА МОЖЛИВОСТІ	69
---	----

Serhii Matveiev, E. Supeno FINANCIAL COMPENSATION FOR ENVIRONMENTAL DAMAGE CAUSED BY MILITARY ACTIVITIES. EXAMPLES OF THE PAST AND THE PRESENT	72
--	----

Мосійчук Д. О. СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННІ ЧАСИ	77
--	----

Озеров І. П., Батигін В. Р. ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ У ПОВОЄННИЙ ЧАС	81
--	----

Патока І. В. ЕКОСИСТЕМНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗБИТКІВ З МЕТОЮ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕГРАДОВАНОГО ДОВКІЛЛЯ	85
--	----

Потапенко Д. О., Волошко І. О. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	89
---	----

Рябчун А. М. ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ КЛАСТЕРИ ЯК ЕКОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	92
---	----

Шевчук В. О. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ: ОБГРУНТУВАННЯ З ПОЗИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО НАДБАННЯ.....	95
--	----

СЕКЦІЯ 3. «ЗЕЛЕНІ» ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗЕЛЕНІ ІННОВАЦІЇ: ОЦІНКА НАБУТОГО ДОСВІДУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Андрущенко О. С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА ЗАСАДАХ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ».....	99
Бабенко В. М., Ткачова Л. В., Іващенко В. В., Мамчич С. В. ВИКОРИСТАННЯ ВПРОВАДЖЕНЬ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	103
Веклич О. О. КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ «ЗЕЛЕНОГО» ЗРОСТАННЯ.....	107
Демченко К. В. ОСНОВНІ ШЛЯХИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЦЕМЕНТНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	113
Жемба А. Й., Волкошовець А. В. ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ ЗЕЛЕНОГО ЗРОСТАННЯ	116
Зінченко О. А. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗЕЛЕНОГО БРЕНДИНГУ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ.....	120
Зленко І. Б., Мацюк В. О. ОСОБЛИВОСТІ ЕМІСІЇ CO ₂ В РЕКУЛЬТИВОВАНИХ ЗЕМЛЯХ	124
Мацюк В. О., Сумятіна О. О. ЗАСТОСУВАННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІННЯ БАГАТОРІЧНИМИ НАСАДЖЕННЯМИ ІСПАНІЇ.....	128
Oksana Okhrimenko, Dailu Shi, Jingyu Zhang FINANCIAL TOOLS FOR THE FORMATION OF ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS	131
Поповиченко І. В. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В БУДІВНИЦТВІ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ	135
Скороход І. С. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	139
Шевченко Р. Ю., Акименко С. Г. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОЛОГО-КОСМОГОНІЧНИХ ЗНАНЬ ПРО ГАРМОНІЙНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ЗАХИСТ ДОВКІЛЛЯ ...	142
Янчук Д. Є., Малишкін О. І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОНЯЧНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ В УКРАЇНІ	147

СЕКЦІЯ 3. «ЗЕЛЕНІ» ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗЕЛЕНІ ІННОВАЦІЇ: ОЦІНКА НАБУТОГО ДОСВІДУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Андрущенко О. С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки природокористування
Одеського державного екологічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-337-1-25>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА ЗАСАДАХ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ»

Розвиток сучасної економічної системи в умовах глобалізації, науково-технологічної цифрової трансформації та соціально-політичних викликів сьогодення потребує абсолютно нових форм взаємодії та взаємовпливу між основними учасниками ринкових відносин. Дискусії науковців все більше сходяться на тому, що продовження економічного розвитку без кардинальної зміни характерної для більшості країн світу, зокрема, й України, поточної енерго- та ресурсозатратної, а також шкідливої для довкілля економічної моделі призведе до зростання екологічних загроз, унеможливить сталий розвиток та перехід до «зеленої» економіки.

Метою дослідження є обґрунтування доцільності впровадження «зелених» інновацій в сферу діяльності підприємств малого і середнього бізнесу.

Концепція «зеленої» економіки передбачає перехід національних економічних систем різних держав до нової парадигми економічного розвитку та зростання. Це пов'язано, в першу чергу з обмеженістю сучасних економічних моделей, які характеризуються наявністю численних криз та виснаженням ресурсного базису суспільного виробництва. З другого боку – спостерігаються ознаки розвитку нової економічної моделі, за якої можливо більш раціональне природокористування, збереження якості довкілля, використання альтернативних джерел енергії, забезпечення енергоефективності, відновлення природних ресурсів тощо.

«Зелена» економіка має розглядатися поряд з наноекономікою, цифровою та циркулярною економіками – складовими моделі економіки майбутнього, які демонструють, в широкому розумінні, різні просторові

рівні економічних процесів та явищ [1]. Адже в сучасних умовах економічна діяльність відбувається на багатьох рівнях (наприклад, економіка індивідуума – нанорівень) і її характерною рисою є взаємовплив з економікою глобальною, коли найменша частка впливає на найвищі рівні розвитку суспільно-економічних відносин.

Наноекономіка формується на рівні окремих економічних суб'єктів, які в свою чергу діють через:

- мале і середнє підприємництво, особисте підсобне господарство;
- екологічну культуру, екологічну освіту та екологічне мислення;
- економію природних ресурсів у побуті;
- роздільний збір відходів;
- ресурсо- та енергозберігаюче житло та техніку;
- «розумний будинок»;
- тарифно-фінансові стимули екологічного ресурсоспоживання для населення;
- взаємоінтеграцію технологічних устроїв, системний ефект від взаємодії елементів технологічних устроїв між собою [1].

Компонента «зелена економіка» формується на рівні державних органів, державної екологічної політики, регіональної влади, що проявляються у вигляді державної стандартизації та сертифікації виробництва; створення національних та регіональних фондів; екологічних податків та зборів; державного та регіонального екологічного моніторингу; Національного фінансового ринку екологічних цінних паперів; централізованих бюджетних видатків на охорону природи; державних та регіональних екологічних програм; галузевої реструктуризації та модернізації виробництва; перехід на нові екологічно орієнтовані технологічні уклади.

Сьогодні великі компанії у різних країнах світу визнають переваги «зеленим» виробничим процесам, завдяки економії матеріалів, енергії та зниженні фінансових витрат, пов'язаних із дотриманням природоохоронних вимог. Покращення іміджу компанії в очах споживачів та позитивний розвиток відносин з інвесторами і місцевим населенням для підприємств малого і середнього бізнесу відкривають нові можливості для зростання конкурентоспроможності. Тому багато європейських країн спрощують регулювання підприємств, які не створюють значних ризиків для навколишнього середовища, і вводять інформаційні та фінансові стимули для екологізації малого та середнього бізнесу.

Хоча вплив на довкілля окремих малих і середніх підприємств (МСП) може бути невеликим, їх сукупна дія має вагому частку, тому потрібно приділяти достатньо уваги питанням екологізації підприємництва та створювати належні правові, регуляторні та інституційні засоби впливу на МСП із метою підвищення їхньої екологічної ефективності.

Також варто окремо виділити досвід впровадження «зелених» інновацій в країнах ЄС, де щороку проводиться соціально-економічна оцінка розвитку ринку «зелених» інновацій на базі п'яти ключових напрямків, що розраховується за допомогою індексу EU Eco-Innovation Index [2].

Перша група показників – оцінка рівня вкладень у «зелені» інновації, яка передбачає фінансові витрати та витрати людського капіталу на розробку нових інноваційних продуктів та технологій для «зеленої» економіки в країнах ЄС.

Друга група – оцінка рівня інноваційної активності підприємницького сектору країн ЄС з погляду рівня впровадження «зелених» інновацій у реальне виробництво.

Третя група – оцінка рівня результативності застосування «зелених» інновацій в аспекті взаємозв'язку з результатами інтелектуальної діяльності та отриманими об'єктами інтелектуальної власності у сфері «зеленої» економіки.

Четверта група – оцінка рівня ефективності з точки зору норм екоменеджменту та державної політики у країнах ЄС, пливу «зелених» інновацій на зміну ключових показників забезпечення екобезпеки та охорони навколишнього середовища.

П'ята група – узагальнені соціально-економічні результати від запровадження «зелених» інновацій, що вказують на досягнення низки макроекономічних показників щодо окремих країн ЄС.

За результатами проведеного дослідження з 2012 по 2021 рр. по кожній країні ЄС було сформовано три відповідні групи:

1. Країни з низьким рівнем індексу, що свідчить про низький рівень як розробки, так і впровадження «зелених» інновацій в організаціях та на підприємствах національного ринку (Болгарія, Румунія, Словаччина).

2. Країни із середнім рівнем індексу, до яких відносяться Італія, Португалія, Естонія.

3. Країни-лідери, які досягли максимальних значень індексу у звітному році за одночасного збереження сталого зростання з моменту проведення первинних спостережень у 2012 р. (Швеція, Фінляндія, Німеччина, Франція, Іспанія, Нідерланди тощо).

Високий показник даного індексу, обумовлений підвищенням уваги до питань забезпечення екологічної безпеки суспільного виробництва, збільшенням інвестування в реалізацію екологічних проектів з боку підприємницьких структур у рамках реалізації програм корпоративної соціальної відповідальності бізнесу, а також позицією місцевого споживача, є індикатором успішного переходу до «зеленої» економіки.

Таким чином, роль інноваційного фактору у процесі забезпечення сталого економічного зростання як глобальної економіки, так і окремих секторів та сфер економічної діяльності, при переході до вимог та норм

«зеленої» економіки, слід вважати пріоритетом економічного розвитку, а впровадження «зелених» інновацій в сферу діяльності підприємств малого і середнього бізнесу – закономірним трендом її оновлення в контексті економічного «озеленення».

Список використаних джерел:

1. Остапенко Т. Г. Розвиток глобального економічного середовища в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 25. Ч. 2. С. 37–41. URL: <http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/index.php/25-2019>
2. EU Eco-Innovation Index 2021 Policy brief. URL: https://ec.europa.eu/environment/eoap/sites/default/files/eoinnovation_policy_brief_2021.pdf/